

Folketingets Forsvars-, Samfundssikkerheds- og Beredskabsudvalg
Christiansborg

Folketingets Forsvars-, Samfundssikkerheds- og Beredskabsudvalg har den 28. august 2025 stillet følgende spørgsmål nr. 53 til L 222, som hermed besvares.

Spørgsmål nr. 53:

”Vil ministeren kommentere henvendelsen af 15/8-25 og materialet fra Advokatrådet og Danske Advokater, jf. L 222 - bilag 4, og herunder forholde sig konkret til hvert enkelt forslag, herunder:

1. At det bestemmes i lovforslaget, at projekter og aktiviteter gennemføres ved anlægslov eller særlov, medmindre formålet herved forspildes?
2. At det præciseres f.eks. i de specielle bemærkninger ved konkrete eksempler, hvad lovforslagets anvendelsesområde og rækkevidde er?
3. At naturkatastrofer fjernes fra lovens anvendelsesområde?
4. At der sikres en styrket parlamentarisk kontrol ved anvendelse af det gennemprøvede set-up, der var i epidemiloven i forbindelse med håndtering af covid-19, hvor initiativer forud for udmøntning skulle forelægges et udvalg i Folketinget?
5. At der i stedet for afskæring af klageadgang bestemmes, at klager ikke får opsættende virkning?
6. At solnedgangsklausulen forkortes, så loven ophæves med udgangen af 2026, og at Folketinget forud for en evt. forlængelse forelægges en redegørelse over anvendelsen af bemyndigelserne i loven?
7. At det tydeliggøres, hvad der ligger i solnedgangsklausulens nuværende passus om, at forslagens §§ 2 og 5 finder anvendelse efter lovens ophævelse, herunder om regeringen i en årrække efter Folketinget har besluttet at ophæve loven, kan fortsætte med at udstede bekendtgørelser med hjemmel i loven?
8. At domstolsprocessen styrkes ved at landsretten skal være første instans, der etableres fast track-ordning, direkte appel til Højesteret, hjemmel til at give søgsmål opsættende virkning samt adgang til fri proces?
9. At der ses på, om den parlamentariske kontrol kan styrkes efter samme model som Norge?”

Dato: 1. september 2025

Enhed: Lovgivning
Sagsnr.: 2025/008728
Dok.nr.: 1126183
Bilag: Ingen

Forsvarsministeriet
Holmens Kanal 9
1060 København K

Tlf.: +45 7281 0000
Fax: +45 7281 0300
E-mail: fmn@fmn.dk
www.fmn.dk

EAN: 5798000201200
CVR: 25 77 56 35

Svar:

Advokatrådet og Danske Advokater har i deres henvendelse af 15. august 2025 til Forsvars-, Samfundssikkerheds- og Beredskabsudvalget fremsat en række konkrete forslag til justeringer af lovforslaget. De enkelte forslag behandles i det følgende.

1. For så vidt angår forslaget om, at det bestemmes i lovforslaget, at projekter og aktiviteter gennemføres ved anlægslov eller særlov, medmindre formålet herved forspildes, bemærkes det, at det fremgår af bemærkningerne til lovforslagets § 1, at i det omfang, der er tale om statslige projekter eller statslige driftsaktiviteter, vil loven – som udgangspunkt – kun finde anvendelse, hvis formålet med det konkrete projekt eller den konkrete aktivitet tilsiger, at det vil være uhensigtsmæssigt at gennemføre ved en anlægslov eller lignende.

Det pågældende forslag er således allerede en del af lovforslaget.

2. Til forslaget om, at lovforslagets anvendelsesområde og rækkevidde præciseres ved konkrete eksempler, henvises der til bemærkningerne til lovforslagets § 1, hvor der beskrives en række eksempler.

Det fremgår således bl.a., at en situation, hvor det er nødvendigt at gennemføre et bygge- og anlægsprojekt, der har til formål at sikre, at nye tunge køretøjer kan anvendes på et nyt øvelsesterræn, ved at der udbygges nye anlæg af garager, værksteder og lignende, kan være omfattet af lovens anvendelsesområde.

Det fremgår desuden af bemærkningerne til § 1, at loven vil omfatte en situation, hvor det på grund af en akut opstået trussel mod et givent anlæg, bygning, produktionsfacilitet, infrastruktur, aktivitet m.v. vil være nødvendigt at kunne afvikle, herunder lukke eller midlertidigt afbryde aktiviteter m.v. af hensyn til at imødekomme og eventuelt afværge truslens potentielle skadevirkninger.

Det fremgår herudover af bemærkningerne til § 1, at en privat virksomhed, der f.eks. vil etablere ammunitionsproduktion eller produktion af anden type krigsmateriel i Danmark kan være omfattet af lovens anvendelsesområde.

Det pågældende forslag er således allerede en del af lovforslaget.

3. Til forslaget om, at naturkatastrofer udgår fra lovforslagets anvendelsesområde, bemærkes det, at det fremgår af afsnit 3.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, at bygge- og anlægsprojekter samt driftsaktiviteter, der tjener væsentlige civile beredskabsformål, bl.a. vil kunne være begrundet i alvorlige og uforudsete naturlige eller menneskeskabte

trusler, herunder hybride (sammensatte) trusler mod kritisk infrastruktur mv.

Det fremgår endvidere, at vurderingen af, hvad der på et givent tidspunkt udgør et væsentligt nationalt forsvarsformål eller væsentligt civilt beredskabsformål, vil afhænge af trusselsbilledet på det konkrete tidspunkt, og vurderingen vil således være dynamisk.

Regeringen anser det for vigtigt, at der med lovforslaget også kan tages højde for risikoen for naturkatastrofer.

4. For så vidt angår forslaget om, at regler, der skal fastsættes i medfør af lovforslagets § 2, forud for fastsættelsen skal forelægges for et udvalg i Folketinget, henvises der til afsnit 3.2.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget, hvorefter det forudsættes, at vedkommende minister før fastsættelsen af regler i forhold til et konkret projekt eller en konkret aktivitet orienterer Folketinget.

Det vil ske ved orientering af Folketingets Forsvars-, Samfundssikkerheds- og Beredskabsudvalg (FOU) og eventuelle andre udvalg, hvis emneområde måtte være relevante for de fastsatte regler. Herudover bør forsvarsforligskredsen eller aftalekredsen på beredskabsområdet orienteres. Det vil ikke være en forudsætning for anvendelsen af kompetencen, at det eller de orienterede udvalg foretager en egentlig afstemning om den pågældende aktivitets gennemførelse. Formålet med orienteringen er at sikre parlamentarisk kontrol, og udvalget vil således efter sædvanlig praksis have mulighed for at stille spørgsmål til vedkommende minister, ligesom udvalget vil have mulighed for at anmode ministeren om redegørelser mv. i relation til det bygge- eller anlægsprojekt eller den driftsaktivitet, som vil skulle gennemføres på baggrund af bekendtgørelsen.

5. Til forslaget om, at det i stedet for afskæring af klageadgang bestemmes, at klager ikke får opsættende virkning, henvises der til afsnit 2.2.4 i høringsnotatet, hvoraf det bl.a. fremgår, at klagesager erfaringsmæssigt kan indebære betydelige risici og usikkerheder for gennemførelse og fremdrift af et bygge- og anlægsprojekt eller en driftsaktivitet.

Som det bl.a. fremgår af afsnit 3.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, vil det være forudsat, at vedkommende minister foretager en konkret afvejning mellem på den ene side formålet bag det konkrete projekt eller den konkrete aktivitet og på den anden side hensynet bag den klageadgang som fraviges. Af kravet om en afvejning følger det, at vedkommende minister i almindelighed forudsættes at udforme de konkrete fravigelser på den mindst indgribende måde.

Som det fremgår af afsnit 3.4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, finder regeringen, at de retssikkerhedsmæssige hensyn, der ligger bag den almindelige adgang til administrativ rekurs, bør kunne vige af hensyn til de væsentlige samfundsmæssige interesser, som lovforslaget varetager. Regeringen vurderer, at formålet med lovforslaget i form af den hurtige og effektive gennemførelse af projekter og aktiviteter vil kunne forspildes, hvis det er muligt at påklage afgørelser vedrørende disse projekter og aktiviteter, der gennemføres af hensyn til væsentlige nationale forsvarsformål eller af hensyn til væsentlige civile beredskabsformål og derved forsinke dem.

Det bemærkes, at lovforslaget ikke ændrer ved, at det fortsat vil være muligt at indbringe en sag for domstolene.

6. For så vidt forslaget om, at solnedgangsklausulen forkortes, så loven ophæves med udgangen af 2026, og at Folketinget forud for en evt. forlængelse forelægges en redegørelse over anvendelsen af bemyndigelserne i loven, henvises der til afsnit 2.2.10 i høringsnotatet, hvoraf det fremgår, at det er ministeriets vurdering, at perioden på ca. tre år er passende, henset til, at den sikkerhedspolitiske situation ikke kan forventes at blive bedret inden for denne periode.

Forsvarsministeriet vil i forbindelse med lovens ophævelse udarbejde en evaluering af erfaringerne med lovens anvendelse.

7. Til forslaget om, at det tydeliggøres, hvad der ligger i solnedgangsklausulens nuværende passus om, at lovforslagets §§ 2 og 5 finder anvendelse efter lovens ophævelse, henvises der til bemærkningerne til den foreslåede § 7, stk. 3, hvoraf det fremgår, at den foreslåede bestemmelse indebærer, at bemyndigelsesbestemmelserne i §§ 2 og 5 fortsat finder anvendelse i relation til allerede påbegyndte projekter.

Dette indebærer, at vedkommende minister vil have mulighed for at fastsætte og ændre regler i medfør af lovforslagets §§ 2 og 5, som er nødvendige for den fortsatte gennemførelse af de påbegyndte projekter eller aktiviteter.

Det fremgår dog samtidig, at der ikke i medfør af disse bestemmelser efter lovens ophævelse vil kunne fastsættes sådanne regler, som efter deres indhold vil give mulighed for at gennemføre nye bygge- og anlægsprojekter eller iværksætte nye driftsaktiviteter. Vurderingen af, om der er tale om et nyt bygge- og anlægsprojekt eller en ny drifts-aktivitet vil afhænge af, om der er en naturlig og nær stedlig, tids- og indholdsmæssig sammenhæng med de allerede igangsatte projekter eller aktiviteter.

8. For så vidt forslaget om, at domstolsprocessen styrkes ved at landsretten skal være første instans, at der etableres en fast track-ordning, direkte appel til Højesteret, hjemmel til at give søgsmål opsættende virkning samt adgang til fri proces, henvises der til afsnit 2.2.11 i høringsnotatet. Heraf fremgår det bl.a., at det fra 2007 har været den almindelige ordning i dansk retspleje, at retssager starter ved byretten som 1. instans. Retten har herefter mulighed for efter anmodning fra en part at henvise sagen til behandling ved landsret som 1. instans, jf. retsplejelovens § 226, stk. 1, hvis sagen er af principiel karakter og har generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt.

Denne ordning blev indført ved lov nr. 538 af 8. juni 2006 (politi- og domstolsreformen) på baggrund af Retsplejerådets betænkning nr. 1401/2001. Om baggrunden for instansordningen hedder det således i forarbejderne, jf. afsnit 3.2.1.1, i lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, s. 5259:

”Byretten bør efter Retsplejerådets opfattelse være den almindelige førsteinstans, hvor langt de fleste sager finder deres endelige afgørelse. Ressourcemæssigt bør tyngden i domstolssystemet således ligge i førsteinstansen. Byretten bør desuden fungere som »indgangsinstans«, hvor sagerne sorteres og henvises til behandling dér, hvor det er mest hensigtsmæssigt i den konkrete sag.

Retsplejerådet anfører, at der ved landsretterne generelt anvendes flere ressourcer på den enkelte sag end i byretten, og at landsretterne også derfor bør koncentrere sig om førsteinstanssager af principiel karakter.

Om Højesterets rolle i instansordningen anfører Retsplejerådet, at Højesterets centrale opgaver er at sikre retsenheden i landet og at træffe afgørelse i sager, som rejser spørgsmål af generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen eller i øvrigt er af væsentlig samfundsmæssig rækkevidde. Derimod bør den øverste domstols ressourcer efter Retsplejerådets opfattelse som udgangspunkt ikke benyttes til at behandle sager, hvis udfald i det væsentlige afhænger af bevismæssige vurderinger, eller som angår retsanvendelse på områder, hvor de principielle retsspørgsmål allerede er afklaret. Retsplejerådet bemærker, at Højesterets arbejdsform også er mindre egnet til afklaring af bevisspørgsmål, idet bevisumiddelbarhed (dvs. princippet om, at bevisførelse, f.eks. i form af parts- og vidneforklaringer, sker umiddelbart for den dømmende ret) spiller en ringe rolle ved Højesteret.”

Der findes ikke grundlag for at fravige den etablerede instansordning.

Det foreliggende lovforslag vil både kunne danne grundlag for søgsmål, der eksempelvis er af principiel karakter og af generel betydning for rets-anvendelsen, samt for søgsmål, der ikke er det. Det mest hensigtsmæssige er derfor også i søgsmål efter lovforslaget at benytte byretten som indgangsinstant. Byretten vil herefter efter anmodning fra en part kunne henvise sagerne til behandling ved landsret som 1. instans.

En regel om fastsættelse af en maksimal sagsbehandlingstid (fast track-ordning) findes ikke hensigtsmæssig på det foreliggende grundlag. Sagerne efter loven vil kunne variere i art og omfang. Alt efter parternes påstande og anbringender, der sætter rammen for sagen, jf. retsplejelovens § 338, vil nogle sager kræve omfattende bevisførelse, mens andre vil kræve mindre bevisførelse. Sagsbehandlingstiden vil variere derefter.

For så vidt angår spørgsmålet om omkostninger ved domstolsprøvelse, fremgår det af den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 6, stk. 2, at retten ved søgsmål om miljøforhold skal påse, at omkostningerne ved sagen ikke er uoverkommeligt høje for de berørte parter. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at den vil skulle ses i sammenhæng med de gældende regler i retsplejeloven om den tabende parts erstatning af udgifter, som den vindende part har afholdt. Samtidig vil forslaget skulle ses i sammenhæng med reglerne i retsplejelovens kapitel 31 om bl.a. retshjælp og fri proces.

Det er Forsvarsministeriets vurdering, at der ikke i øvrigt er behov for at fravige den almindelige domstolsprøvelse, herunder de almindelige regler om opsættende virkning.

9. Til forslaget om, at det overvejes, om den parlamentariske kontrol kan styrkes efter samme model som Norge, henvises til, at det fremgår af afsnit 3.2.2 og afsnit 3.5.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, at der med lovforslaget er etableret ordninger, der sikrer, at Folketinget vil blive orienteret i de tilfælde, hvor loven anvendes til at gennemføre et konkret bygge- og anlægsprojekt eller en konkret driftsaktivitet. Formålet med orienteringen er at sikre parlamentarisk kontrol.

Der henvises i øvrigt til punkt 4 ovenfor.

Med venlig hilsen

Troels Lund Poulsen